

§ 339

Lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2022–2027

HEL 2020-011893 T 11 00 01

Lausunto

Kaupunginhallitus antoi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2022–2027 seuraavan lausunnon:

Hallintasuunnitelmassa on esitetty monipuolisesti suunnitteluun ja tulvasuojeluun liittyviä toimenpiteitä.

Helsingillä on pitkät perinteen merenrannalle rakentamisesta. Laajoja merenranta-alueita on täytetty, korotettu ja esirakennettu rakentamiseen soveltuviksi uusiksi asuinalueiksi. Toimenpiteet ovat suuria ja merkittäviä niemellä sijaitseville, täyttöalueille rakennetuille Helsingin ranta-alueille. Rakentamista on ohjannut muun muassa Helsingin tulvastrategia, ympäristöministeriön opas Tulviin varautuminen rakentamisessa ja viimeisimmät Helsingin tarkistamat ajantasaiset suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista.

Edellisessä Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin on kyetty vastaamaan rantojen täyttö- ja maaperän esirakentamistoimenpiteillä sekä rakentamalla alueellisia tulvasuojelurakenteita vanhojen alueiden suojaksi.

Tulvariskien kartoituksessa Helsingin ja Espoon rannikkoalue on nimetty merkittäväksi tulvariskialueeksi. Määrittely johtuu alueen suuren asukasmäärän lisäksi tulvatilanteessa keskeytyvien sähkön ja lämmönjakelun, tietoliikenteen ja vesihuollon laajoista haitallisista vaikutuksista sekä alueen uuden kaavoituksen ja rakentamisen määrän tavoitteista.

Ehdotuksessa keskeisin tulvariskien hallinnan toimenpide on tulvien ja ilmastomuutoksen huomioiminen maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa. On otettava huomioon ennusteet ilmastomuutoksen aiheuttamasta merenpinnan kohoamisesta sekä hetkellisistä sään vaihteluista.

Tulvariskien hallinnan tavoitteet on määritelty työryhmässä ja ne koskevat ihmisten terveyttä ja turvallisuutta, välttämättömyyspalveluja, ympäristöä ja kulttuuriperintöä sekä viranomaistoiminnan ajantasaisen tiedon saantia ja omatoimista varautumista.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Tavoitteiden saavuttamiseksi on arvioitu erilaisia kriteerejä ja sen perusteella saatu seuraavat toimenpiteet noudatettavaksi; riskiä vähentävät, suojelua edistävät, valmiustoimet, operatiivinen toiminta ja jälkitoimenpiteet.

Tulvariskiä vähentävä ja syntyä ennalta ehkäisevä toimenpide on alimpien rakentamiskorkeussuositusten huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa, kaavoituksessa ja toteuttamiseen tähtäävässä suunnittelussa. Ennaltaehkäisevää toimintaa ovat myös tulvavaara- ja tulvariskikartoitukset.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden suunnittelussa tulee varautua mm. ilmastomuutoksen aiheuttamien tulvien ja sään ääri-ilmiöiden, myrskyjen, rankkasateiden ja taajamatulvien yleistymiseen. Tulvariskien hallinta tulee varmistaa. Tärkeimpiä tulvariskien hallintatoimenpiteitä maankäytön suunnittelussa on alimpien suositeltavien rakentamiskorkojen huomioiminen ranta-alueilla, josta on laadittu opas Tulviin varautuminen rakentamisessa sekä sovellettavat paikalliset suositukset.

Kaavoitus on uusien alueiden osalta tärkein tulvariskien hallinnan toimenpide. Riskejä pienentävä vaikutus toteutuu myös kaavojen päivityksen ja uusimisen yhteydessä. Helsingin erikoispiirre maankäytön suunnittelussa on maanalainen suunnittelu. Tulvaveden pääsy maanalaisiin tiloihin aiheuttaa aina erityisriskin. Tulvavesi maanalaisissa tunnelleissa ja tiloissa, mm. metro-, yhteiskäyttötunnelleissa, jalankulkuyhteyksissä, kaupoissa, voi aiheuttaa pitkiä käyttökatkoksia. Merkittävimmät katkot syntyvät sähkön, teleyhteyksien ja vedenjakelun häiriöistä. Helsingin Yleiskaavassa 2016, maanalaisessa yleiskaavassa 2011 sekä maanalaisen yleiskaavan ehdotuksessa 2021 on annettu määräyksiä tulvien huomioonottamiselle. Espoossa maanalainen tulvariski on tunnistettu asemakaavojen yhteydessä sekä hankekohtaisissa suunnitelmissa ja rakentamisessa.

Helsingissä on suunnitteilla uutta maankäyttöä tulvariskialueiksi tunnistetuille alueilla. Näihin kohteisiin on suunniteltu maaperän vahvistus- ja korotustoimenpiteitä ja muita toimenpiteitä jo kaavoituksen yhteydessä. Näitä alueita ovat mm. Koivusaari, Lohiapajanlahti, Jätkäsaari, Heresaari, Töölönlahti, Eteläsatama, Hakaniemi, Suvilahti-Hanasaari, Hermanninranta, Kyläsaari, Kaitalahti, Laajasalon itäranta, Marjaniemi, Vartiokylänlahti, Östersundom ja eräiden tunnistettujen puroalueiden varret.

Valmiustoimenpiteet ovat menetelmiä, toimenpiteitä ja varallaolojärjestelmiä, joilla varaudutaan tulviin ja ehkäistään vahinkoja, harjoitellaan tulvatilanteiden varalta. Valmiustoimet sisältävät myös mm. tulvaennus-

teet, varoitusjärjestelmät, tiedottamisen, pelastussuunnitelmat ja tulvatorjunnan harjoitukset sekä omatoimisen varautumisen edistämisen.

Tulvatorjunnan johdon toiminta, osapuolten vastuunjako kunnan ja valtion viranomaisten kesken on myös määritelty erikseen. Tiedottamisesta on myös erikseen määritelty eri viranomaisten kesken.

Hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tulee ottaa huomioon valtion ja kuntien viranomaisten toiminnassa. Toimenpiteiden vastuutahot on määritelty erikseen. Toimenpiteiden seurannan päävastuu on Uudenmaan ELY-keskuksella yhdessä alueen tulvaryhmän kanssa.

Raportti on antanut reunaehdot merivesitulvien hallintaan, organisointiin ja on edistänyt yhteistyön tekemistä kunnan ja valtion kesken. Työryhmä on ollut yksimielinen hallintasuunnitelman sisällöstä. Kaupunkiympäristön toimiala pitää hallintasuunnitelman sisältöä kannatettava ja puoltaa työn toimeenpanoa.

Maa- ja metsätalousministeriön päätettyä vuoden 2021 lopulla tulvariskien hallintasuunnitelmasta tulvatyöryhmä jatkaa toimintaansa seuraamalla toimenpiteiden toteutumista ja kaupunkien tulee varmistaa tulvasuojeluorganisaation toimivuus resurssien ja organisoitumisen osalta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö
- 2 Tulvariskien hallintasuunnitelma
- 3 Tulvariskien hallintasuunnitelman liitteet
- 4 Tulvariskien hallintasuunnitelma, tiivistelmä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2022–2027. Lausuntoa on pyydetty 14.5.2021 mennessä.

Ehdotus Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2022–2027

Helsingin ja Espoon rannikkoalue on maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (20.12.2018) nimetty edelleen valtakunnallisesti merkittäväksi tulvariskialueeksi. Alue on siten yksi Suomen 22 merkittävästä tulvariskialueesta. Tulvariskien vähentämiseksi, tulvien ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi sekä tulviin varautumisen parantamiseksi merkittävän tulvariskialueen sisältäville vesistö- ja merenrannikon alueille on laadittu tulvariskien hallintasuunnitelmat. Tämä tulvariskien hallintasuunnitelma on tarkistettu Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELYkeskus) ympäristövastuualueella Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvaryhmän ohjauksessa.

Suunnitelmassa esitetään alueelle ehdotetut tulvariskien hallinnan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi perusteluineen sekä arvioidaan edellisessä tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Suunnitelmassa kuvataan myös muita tulvariskien hallinnan kannalta olennaisia asioita, kuten viranomaisen toiminta tulvatilanteessa. Suunnitelma perustuu rannikkoalueelta tehtyyn tulvariskien alustavaan arviointiin, tulvavaara- ja tulvariskikarttoihin sekä muihin tietoihin.

Helsingin ja Espoon rannikkoalueella ei ole esiintynyt viime vuosina erityisiä meritulvia. Näin ollen operatiiviseen tulvantorjuntaan tai tulvan jälkeiseen aikaan liittyviä toimenpiteitä ei ole ollut tarvetta toteuttaa. Kaupungit ovat huolehtineet olemassa olevien tulvasuojelurakenteiden ja pumppaamojen toimintakunnosta. Keskeisin tulvariskien hallinnan toimenpide onkin ollut tulvien ja ilmastonmuutoksen huomioiminen maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa. Laajamittaisia uusia alueita on korotettu rakentamiseen paremmin soveltuvaksi ja rakentamisessa on otettu huomioon ajantasaiset suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista. Lisäksi tulviin on varauduttu toteuttamalla useita alueellisia tulvasuojoushankkeita, mm. Helsingin Vartiokylänlahdella ja Espoon Nuottaniemessä. Kaiken kaikkiaan edellisellä suunnittelukierroksella asetettuihin tulvariskien hallinnan tavoitteisiin on pystytty vastaamaan hyvin.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

03.05.2021

Asia/23

Tulvariskien hallintasuunnitelman sisältöön ei ole tällä suunnittelukierroksella tehty merkittäviä muutoksia. Suurin muutos näkyy suunnitelman rakenteessa, jota on pyritty muokkaamaan helppolukuisemmaksi. Varsinainen tulvariskien hallinnan suunnitteluprosessi, tavoitteet ja toimenpiteet on erotettu omaksi asiakirjaksi, jota täydentää liitteet ja tausta-aineiston sisältävä toinen osa. Lisäksi runsaasti muuta valtakunnallista tausta-aineistoa on koottu tulvariskien hallintaa käsittelevälle internetsivulle.

Saatu lausunto

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö
- 2 Tulvariskien hallintasuunnitelma
- 3 Tulvariskien hallintasuunnitelman liitteet
- 4 Tulvariskien hallintasuunnitelma, tiivistelmä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-
ja ympäristökeskus

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.03.2021 § 125

HEL 2020-011893 T 11 00 01

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) suunnitelma-asiakirjasta ”Ehdotus Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi, vuosille 2022–2027”.

Helsingin ja Espoon rannikkoalue on yksi valtakunnallisesti merkittävimmiksi nimetyistä tulvariskialueista. Ely-keskus on laatinut yhdessä molempien kaupunkien edustajien ja Uudenmaan liiton kanssa tulvariskien hallintasuunnitelman, joka käsittelee merivesitulvien hallintaa, tulvariskien estämistä ja vähentämistä. Raportissa on kuvaus molempien kaupunkien tulva-alueiden riskeistä ja torjumisen tilanteesta sekä esittää tulvariskien hallinnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä arvioidaan edellisessä tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamista. Aiempi raportti oli laadittu edelliselle viisivuotiskaudelle ja tämä raportti on sille jatkoa.

Helsingillä on pitkät perinteen merenrannalle rakentamisesta. Laajoja merenranta-alueita on täytetty, korotettu ja esirakennettu rakentamiseen soveltuviksi uusiksi asuinalueiksi. Toimenpiteet ovat hyvin suuria ja merkittäviä niemellä sijaitseville, täyttöalueille rakennetuille Helsingin ranta-alueille. Rakentamista on ohjannut mm. Helsingin tulvastrategia, Ympäristöministeriön opas; Tulviin varautuminen rakentamisessa ja viimeisimmät Helsingin tarkistamat ajantasaiset suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista.

Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien edellisen kierroksen hallintasuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin on pystytty hyvin vastaamaan rantojen täyttö- ja maaperän esirakentamistoimenpiteillä sekä rakentamalla vanhojen alueiden suojaksi alueellisia tulvasuojelurakenteita.

Tulvariskien kartoituksessa Helsingin ja Espoon rannikkoalue on nimetty merkittäväksi tulvariskialueeksi. Määrittely johtuu suuresta alueella asuvasta asukasmäärästä, tulvatilanteessa keskeytyvien sähkön ja lämmönjakelun, tietoliikenteen ja vesihuollon laajoista haitallisista vaikutuksista sekä alueen uuden kaavoituksen ja rakentamisen määrän tavoitteista.

Uudessa tulvariskien hallintasuunnitelmassa keskeisimmäksi tulvariskien hallinnan toimenpiteeksi on noussut tulvien ja ilmastomuutoksen huomioiminen maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa ottaen huomioon ennusteet ilmastomuutoksen aiheuttamasta merenpinnan kohoamisesta sekä hetkellisistä sään vaihteluista.

Tulvariskien hallinnan tavoitteet on työn aikana määritelty työryhmässä ja ne koskevat ihmisten terveyttä ja turvallisuutta, välttämättömyyspalveluja, ympäristöä ja kulttuuriperintöä sekä viranomaistoiminnan ajantasaisen tiedon saantia ja omatoimista varautumista.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on arvioitu erilaisia kriteerejä ja sen perusteella saatu seuraavat toimenpiteet noudatettavaksi; riskiä vähentävät, suojelua edistävät, valmiustoimet, operatiivinen toiminta ja jälkitoimenpiteet.

Tulvariskiä vähentävä ja syntyä ennalta ehkäisevä toimenpide on alimpien rakentamiskorkeussuositusten huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa, kaavoituksessa ja toteuttamiseen tähtäävässä suunnittelussa. Ennaltaehkäisevää toimintaa ovat myös tulvavaara- ja tulvariskikartoitukset.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden suunnittelussa tulee varautua mm. ilmastomuutoksen aiheuttamien tulvien ja sään ääri-ilmiöiden, myrskyjen, rankkasateiden ja taajamatulvien yleistymiseen. Tulvariskien hallinta tulee varmistaa. Tärkeimpiä tulvariskien hallintatoimenpiteitä maankäytön suunnittelussa on alimpien suositeltavien rakentamiskorkojen huomioiminen ranta-alueilla, josta on laadittu opas, Tulviin varautuminen rakentamisessa sekä sovellettavat paikalliset suositukset.

Kaavoitus on uusien alueiden osalta tärkein tulvariskien hallinnan toimenpide. Riskejä pienentävä vaikutus toteutuu myös kaavojen päivityksen ja uusimisen yhteydessä. Helsingin erikoispiirre maankäytön suunnittelussa on maanalainen suunnittelu. Tulvaveden pääsy maanalaisiin tiloihin aiheuttaa aina erityisriskin. Tulvavesi maanalaisissa tunnelleissa ja tiloissa, mm. metro-, yhteiskäyttötunnelleissa, jalankulkuyhteyksissä, kaupoissa, voi aiheuttaa pitkiä käyttökatkoksia. Merkittävimmät katkot syntyvät sähkön, teleyhteyksien ja vedenjakelun häiriöistä. Helsingin Yleiskaavassa 2016, maanalaisessa yleiskaavassa 2011 sekä maanalaisen yleiskaavan ehdotuksessa 2021 on annettu määräyksiä tulvien huomioonottamiselle. Espoossa maanalainen tulvariski on tunnistettu asemakaavojen yhteydessä sekä hankekohtaisissa suunnitelmissa ja rakentamisessa.

Helsingissä on suunnitteilla uutta maankäyttöä tulvariskialueiksi tunnistetuille alueilla. Näihin kohteisiin on suunniteltu maaperän vahvistus- ja korotustoimenpiteitä ja muita toimenpiteitä jo kaavoituksen yhteydessä. Näitä alueita ovat mm. Koivusaari, Lohiapajanlahti, Jätkäsaari, Herneasaari, Töölönlahti, Eteläsatama, Hakaniemi, Suvilahti-Hanasaari, Hermanninranta, Kyläsaari, Kaitalahti, Laajasalon itäranta, Marjaniemi, Vartiokylänlahti, Östersundom ja eräiden tunnistettujen puroalueiden varret.

Valmiustoimenpiteet ovat menetelmiä, toimenpiteitä ja varallaolojärjestelmiä, joilla varaudutaan tulviin ja ehkäistään vahinkoja, harjoitellaan tulvatilanteiden varalta. Valmiustoimet sisältävät myös mm. tulvaennus-

teet, varoitusjärjestelmät, tiedottamisen, pelastussuunnitelmat ja tulvatorjunnan harjoitukset sekä omatoimisen varautumisen edistämisen.

Tulvatorjunnan johdon toiminta, osapuolten vastuunjako kunnan ja valtion viranomaisten kesken on myös määritelty erikseen. Tiedottamisesta on myös erikseen määritelty eri viranomaisten kesken.

Tässä hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tulee ottaa huomioon valtion ja kuntien viranomaisten toiminnassa. Toimenpiteiden vastuutahot on määritelty erikseen. Toimenpiteiden seurannan päävastuu on Uudenmaan ELY-keskuksella yhdessä alueen tulvaryhmän kanssa.

Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelma on erittäin monipuolisesti esittänyt suunnitteluun ja tulvasuojeluun liittyviä toimenpiteitä.

Raportti on antanut reunaehdot merivesitulvien hallintaan, organisointiin ja on edistänyt yhteistyön tekemistä kunnan ja valtion kesken. Työryhmä on ollut yksimielinen hallintasuunnitelman sisällöstä. Kaupunkiympäristön toimiala pitää hallintasuunnitelman sisältöä kannatettava ja puoltaa työn toimeenpanoa.

Maa- ja metsätalousministeriön päätettyä vuoden 2021 lopulla tulvariskien hallintasuunnitelmasta tulvatyöryhmä jatkaa toimintaansa seuraamalla toimenpiteiden toteutumista ja kaupunkien tulee varmistaa tulvasuojeluorganisaation toimivuus resurssien ja organisoitumisen osalta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Eija Kivilaakso, johtava erityisasiantuntija: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi